

Årsberättelse.

Styrelsen för föreningen Kvinnor i Statens Tjänst får härmed avgiva redogörelse för sin verksamhet under arbetsåret 1944/45.

I. Organisation m. m.

Styrelsen har under arbetsåret utgjorts av: fru Jane Broström, ordförande, fröken Margit Vinge, fröken Hanna Olsen, fru Karin Almgren samt fru Aina Norbäck.

Styrelsesuppleanter hava varit fru Elsa Rabenius-Picotti, fröken Birgitta Brunskog, fröken Brita Rydbeck och fröken Ruth Gottheil.

Till föreningen kollektivt anslutna organisationer hava i styrelsen representerats av: 1) Sveriges kvinnliga tulltjänstemannaförening: fröken Aina Rydberg, suppleant fröken Greta Rutqvist, 2) Föreningen kvinnliga befattningshavare inom lantmäteristaten: fru Märta Lindgren t. o. m. mars därefter fröken Elisabeth Engström, suppleant fröken Dagmar Lindgren, 3) Pensionsstyrelsens kvinnliga tjänstemäns förening: fru Greta Sandström Andersson t. o. m. april därefter fru Anna Burgé, suppleant fröken Ester Fäldt t. o. m. april därefter fru Hildur Solenberg, 4) Riksförsäkringsanstaltens personalförening: fröken Aina Berg, suppleant fröken Astrid Flory, 5) Statistiska centralbyråns personalförening: fröken Gerd Erikson, suppleant fröken Gunvor Gustavsson, 6) Kommerskollegii personalförening: fröken Elsa Jansson, suppleant fröken Carin Chry-sander, 7) Statens centrala frökontrollanstalts kvinnliga tjänstemäns förening: fröken Karin Winberg, suppleant fru Stina Pyk, 8) Sveriges meteorologisk-hydrologiska instituts personalförening: fröken Valborg Lofström, suppleant fru Carin Persson, 9) Domänverkets allmänna personalförening: fröken Signe Norén, suppleant fröken Ingeborg Weibert, 10) Utrikesdepartementets kvinnliga personalförening: fröken Berit Stiernstedt, supleant fru Karin Carell, 11) Riksgäldskontorets kvinnliga personalförening: fröken Alfhild Montell samt 12) Länsstyrelsernas kvinnliga befattningshavares Riksförbund: fru Kerstin Knutsen-Öy, suppleant fröken Nanny Band.

Styrelsen har inom sig utsett: till vice ordförande fröken Margit Vinge, till kassaförvaltare fröken Hanna Olsen, till sekreterare fru Karin Almgren och till vice sekreterare fröken Ruth Gottheil.

Ombudsman har varit advokaten Märta Wikström.

Klubbmästare hava varit fru Märta Lindgren och fröken Karin Winberg.

Revisorer hava varit fröken Hilda Wahlström och fröken Hildur Eriksson.

Styrelsen har under året hållit elva sammanträden, protokollen utvisa över 160 paragrafer.

Arbetsutskott.

För beredande av ärenden av mera omfattande natur har styrelsen tillsatt ett arbetsutskott. Detta har bestått av fru Broström, fröken Vinge, fröken Olsen och fru Almgren jämte föreningens representant i Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) fröken Aina Rydberg.

Arbetsutskottet har under året hållit fyra sammanträden.

Lönekommitté.

I anledning av den av Kungl. Maj:t tillsatta lönekommittén har styrelsen utsett en kommitté för att överse och tillvarataga de synpunkter, som äro av vitalt intresse för tjänstemännen. Till ledamöter av kommittén har utsetts fru Broström (kanslibiträde), fröken Vinge (förste amanuens), fröken Olsen (förste kontorsskrivare), fru Almgren (kontorist) och fröken Gottheil (e. o. kontorsbiträde) samt såsom representanter för kollektivt anslutna personalföreningar fru Burgé (amanuens i pensionsstyrelsen), fröken Elsa Jansson (registrator i kommerskollegium), fröken Montell (e. o. kammarskrivare i riksgäldskontoret) jämte föreningens representant i TCO fröken Rydberg (tullkontorist).

Lönekommittén har sammanträtt under september och oktober 1945. I skrivelse den 23 oktober 1945 överlämnade styrelsen till TCO en sammanfattning av de önskemål, lönekommittén enat sig om, nämligen:

1. *Ändring av 1 § 2 mom. SFS 272/39.* De förmåner, som i nämnda moment upptagas för de affärsdrivande verken böra utsträckas att omfatta hela civilförvaltningen i lönegraderna A 1—20.

2. *Översyn av lönebeloppen i 5 § SFS 272/39 samt 5 och 27 §§ SFS 273/39.* Föreningen förutsätter, att TCO gör en grundlig utredning för fastställande av de belopp, som motsvara förkrigstidens reallönenivå.

Vid eventuellt bortfallande sjukvårdsförmåner bör dessutom full kompensation för dessa utgå.

3. *Ändring av 11 § 1 mom. SFS 272/39 och 10 § 1 mom. SFS 273/39.* Tjänsteman tillhörande lönegraderna A 1—10 bör i likhet med tjänsteman inom lönegraderna A 11—23 erhålla 25 dagars semester och efter fyllda 40 år 35 dagar. För extra ordinarie tjänsteman bör tiden på samma sätt ändras till 20 dagar intill fyllda 30 år, 25 dagar intill fyllda 40 år och därefter 35 dagar.

4. *Tillägg i 13 § 2 mom. SFS 272/39 och 2 mom. SFS 273/39.* Även befattningshavare, som inkallas till tjänstgöring eller till utbildningskurs vid lottakår, Röda korset, Blå stjärnan, luftskydd, hemvärn eller därmed jämförlig organisation bör vidkännas allenast B-avdrag under därav föranledd tjänstledighet.

5. *Ändring av 15 § 4 mom. SFS 272/39 och 14 § 3 mom. 273/39.* Vid tjänstledighet med A-avdrag för havandeskap bör tiden utsträckas att omfatta 180 dagar i samband med förlossningen, varjämte bestämmelsen om maximering av tjänstledighetstiden efter förlossningen bör utgå.

6. *Ändring av 16 § c) SFS 272/39 och 15 § b) SFS 273/39.* Vid tjänstledighet för enskild angelägenhet för fullgörande av uppdrag inom personalsammanslutningar bör den medgivna maximitiden utökas till 30 resp. 20 dagar.

7. *Ändring av 26 § 1 mom. SFS 272/39.* Den i momentet angivna tabellen bör omarbetas så att övertidsersättningen motsvarar 150 % av den genomsnittliga avlöningen per timme och tabellen uppgöras i överensstämmelse med tabellen för tjänstledighetsavdrag, d. v. s. efter löneklass.

8. *Ändring av 50 § SFS 272/39.* Bestämmelserna i nämnda paragraf böra i tillämpliga delar även gälla personal, som tjänstgör utomlands i lägre lönegrader än A 12.

9. *Ändring av föreskrifterna av 4 § SFS 478/39.* Eftersom denna paragraf i praktiken tillämpats så att gifta kvinnliga befattningshavare icke kommit i åtnjutande av den för familjeförsörjare stadgade traktamentsersättningen, böra sådana tillämpningsföreskrifter utfärdas, att möjligheten av en dylik tolkning uteslutes.

Kollektivt anslutna och övriga medlemmar.

Kollektiv anslutning har under året skett av tre personalföreningar, nämligen Utrikesdepartementets kvinnliga personalförening, Riksgäldskontorets kvinnliga personalförening samt Länsstyrelsernas kvinnliga befattningshavares Riksförbund.

Till föreningen äro sålunda nu anslutna 12 personalorganisationer.

De kollektivt anslutna medlemmarna i föreningen utgöra 2273 och de till föreningen direkt anslutna 493 personer. Det sammanlagda medlemsantalet är sålunda 2766, vilket innebär en ökning från föregående år med 336 medlemmar.

Föreningens vid årsmötet 1944 antagna nya stadgar ha trätt i kraft.

Medlemsavgifter: Föreningsavgift 6 kr. per år för direktansluten medlem, 2 kr. för medlem i före 1/12 1944 ansluten personalförening samt 4 kr. för medlem i efter 1/12 1944 ansluten personalförening.

Föreningens representation.

Förordnandet för fru Jane Broström såsom ordinarie ledamot av allmänna lönenämnden med fröken Aina Rydberg såsom suppleant har förlängts till och med den 30 juni 1946.

Bland utredningsmännen i 1944 års personalutredning är fru Jane Broström tillkallad såsom sakkunnig.

Bland utredningsmännen i 1944 års deltidstjänstutredning är fröken Margit Vinge tillkallad.

Till suppleant i TCO:s styrelse har utsetts fröken Aina Rydberg, vilken även är styrelseledamot i TCO:s statstjänstemannasektion.

II. Föreningens verksamhet.

Framställningar och initiativ.

Under hösten 1944 hade föreningen gjort framställning och uppvaktning hos statsrådet och chefen för socialdepartementet om borttagande av bestämmelsen, att skrivbiträde å landskontorens avdelningar för omsättningskatt och taxering skulle kunna komma upp i högst lönegrad Eo 2. — Den 29 juni 1945 har Kungl. Maj:t i anledning av förenämnda framställning funnit gott förordna att befattningshavare, som antagits till extra skrivbiträde å landskansli eller landskontor för enklare utskrifts-, registrerings- eller annat därmed jämförligt arbete, må placeras högst i lönegraden Ex 2. Efter två år avancerar befattningshavaren till Eo 2. Efter att under fyra år ha tillhört lönegraden Eo 2 må befattningshavaren placeras högst i lönegraden Eo 4.

Styrelsen har föranstaltat om en motion till 1945 års lagtima riksdag om inrättandet av en kansliskrivartjänst i lönegrad A 11 å advokatfiskalskontoret vid Göta hovrätt. Motionärer voro i första kammaren P. Wahlmark, i andra kammaren Hildur Nygren m. fl. Göta hovrätt hade föreslagit ifrågavarande tjänst till uppflyttning i lönegrad Eo 9. Allmänna lönenämnden hade förordnat inrättandet av en tjänst i lönegrad Eo 11. Departementschefen hade föreslagit en placering i lönegrad 9, tillsvidare på Eo stat. Riksdagen biföll motionen så till vida att en tjänst inrättades i Eo 11.

En kvinnlig kontorist vid en länsstyrelse hade anfört besvär över vederbörande länsstyrelses beslut att till ordinarie kansliskrivare i lönegrad A 11 konstituera och förordna en man med betydligt mindre meriter än någon av de övriga sökandena. Den kvinnliga klaganden hade varit anställd hos länsstyrelsen över 24 år och hade normalskolekompetens. Hennes tjänstgöring hade varit väl vitsordad och innefattat olika, kvalificerade uppgifter. Bland annat hade hon alltsedan den 1 november 1936 självständigt lett det krävande och viktiga arbetet å bokföringsavdelningen och kunde alltså åberopa långvarig tjänstgöring i arbetsledarställning. Den å tjänsten utnämnde var 48 år, anställdes hos länsstyrelsen först den 21 oktober 1939 och antogs den 3 september 1941 till tjänsteman i lönegrad Ex 11. Dessförinnan hade han under 10 år tjänstgjort som droskchaufför. Utbildning folkskola. Föreningen ingick med en underdånig skrivelse under hemställen att Kungl. Maj:t täcktes bifalla klagandens besvär. Uppvaktning skedde såväl hos statsrådet och chefen för socialdepartementet som statssekreteraren, sedermera även hos det statsråd, som vid ifrågavarande konselj skulle fungera som departementschef. Framställningen vann dock icke Kungl. Maj:ts beaktande.

Styrelsen har beretts tillfälle att inkomma med yttrande över en i mars 1945 dagtecknad P. M. ang. principerna för befordringar inom riksbanken. I skrivelse till fullmäktige i riksbanken framhöll föreningen, att det icke kunde vara rimligt att för riksbankens personal tillämpades andra befordringsprinciper än inom statsförvaltningen i övrigt. Tillbakasättande av äldre, meriterade tjänstemän innebure ett oförklarligt favoriserande av de yngre, som icke kunde nöjaktigt försvaras. Tillika fann föreningen att de i ovannämnda P. M. framförda befordringsprinciperna överhuvudtaget lämnade allt för stort utrymme åt godtycke och vore så tånjbara, att varje utnämning kunde försvaras.

Styrelsen har med skrivelse till fullmäktige i riksgäldskontoret uppvaktat riksgäldsdirektören och riksgäldssekreteraren med vissa önskemål rörande antagande av aspiranter till kammarskrivarkarriären vid riks-

gäldskontoret. Fullmäktige uttalade, att de i skrivelsen framförda synpunkterna skulle beaktas vid framtida antagande av personal, avsedd att vinna befordran till kammarskrivare i riksgäldskontoret.

En motion från föreningen till TCO har avgått i mars 1945. Motionen hade innefattat önskemål om viss enhetlighet vid utfärdande av tjänstgöringsbetyg. Motionen hade behandlats på TCO:s kongress den 3 juni 1945, därvid kongressen beslutat att överlämna motionen till TCO:s styrelse för övervägande och vidtagande av de åtgärder, vartill styrelsen kunde finna anledning.

Kungl. Maj:t har under år 1945 tillerkänt föreningen förhandlingsrätt i förhållande till ministern för utrikesärendena. Förhandlingar ha pågått och pågå allt fortfarande för att få arvodister, som varit anställda inom utrikesdepartementet eller vid beskickingarna mer än 2 år, inplacerade i löneplanen. De ha bl. a. icke varit berättigade till förmåner enligt 14 och 23 §§ civila icke-ordinariereglementet beträffande sjukledighet och sjukvård m. m. Deras pensionsförhållanden äro icke heller ordnade.

I anledning av den rättegångsreform, som är avsedd att genomföras 1948, pågår för närvarande arbete med att få till stånd en förändring i löneställningen för biträden i nedre justitierevisionen och hovrätterna.

Under arbetsåret har styrelsen verksamt biträtt medlemmar i åtskilliga befordrings- och andra ärenden, gjort framställningar och uppvaktat i avlöningsfrågor samt lämnat råd och anvisningar för tillrättaläggande av spörsmål rörande tillämpning av bestämmelser om löneplaceringar, semester och arbetsförhållanden i övrigt.

Övriga meddelanden av vikt.

Genom k. k. den 29 juni 1945 (SFS nr 558) har omreglering av lönetur i vissa fall fastställts. Redan år 1939 hade styrelsen under hand fäst vederbörandes i finansdepartementet uppmärksamhet på vissa orimliga konsekvenser av de nya bestämmelserna om löneklassplacering och tillgodoräkning. Kungörelsen äger endast tillämpning på tjänstemän, vilka efter att tidigare ha innehåft extra ordinarie anställning vunnit befordran till ordinarie anställning före den 1 juli 1939. Såsom av kungörelsen vidare framgår, kan någon omreglering av löneturen icke ifrågakomma för tjänsteman, som från och med den 1 juli 1942 tillhört högsta löneklassen för den ordinarie befattning han innehade den 30 juni 1945. Av omregleringen berörd tjänsteman äger att före utgången av år 1946 till sitt ämbetsverk inkomma med ansökan om ändrad lönetur. — *Styrelsen uppmanar föreningens medlemmar att noga bevaka sina intressen i denna fråga.*

Genom k. k. den 29 juni 1945 (SFS nr 490) skall provisoriskt lönetillägg utgå även under budgetåret 1945/46. Innevarande budgetårs provisoriska lönetillägg sträcker sig — till skillnad från föregående års tillägg, som begränsades till 8:e löneklassen — till och med den 10:e löneklassen.

Lagen den 15 juni 1945 (SFS nr 423) om kvinnas behörighet att inneha statstjänst eller annat allmänt uppdrag kommer att träda i kraft den 1 januari 1946. Däri stadgas att kvinna skall äga lika behörighet som man att efter förtjänst och skicklighet befordras till statstjänst eller annat allmänt uppdrag; dock att angående kvinnas behörighet att innehava prästerlig eller annan kyrklig tjänst gäller vad därom särskilt stadgas.

Genom k. k. den 15 juni 1945 (SFS nr 424) har Kungl. Maj:t förordnat, att statsmyndighet icke utan Kungl. Maj:ts medgivande äger förbehålla viss statstjänst eller annat allmänt uppdrag endast män eller endast kvinnor.

Ekonomi.

Föreningens ekonomi är fortfarande god. Inkomsterna ha under året uppgått till kr. 9.335:60 och utgifterna till kr. 7.432:64. Föreningens tillgångar belöpa sig till kr. 11.325:03.

Såsom bidrag till Yrkeskvinnors Samarbetsförbund för bekostande av utredning rörande kvinnornas rekryterings- och befordringsförhållanden i offentlig tjänst har anvisats ytterligare 100 kr.

Såsom bidrag till Kungafonden har anvisats 100 kr.

Vi uppmana alla och envar att värva nya medlemmar samt att sprida känedom om vår förening och det bistånd, som styrelsen vid behov lämnar i frågor rörande våra tjänsteförhållanden.

Föreningens expedition hos fröken Hanna Olsen, Östermalmsgatan 34, IV tr. hålles öppen varje tisdag kl. 17—18.

Stockholm den 5 november 1945.

FÖRENINGEN KVINNOR I STATENS TJÄNST.

Jane Broström.

Karin Almgren.

Föreningens nuvarande ordförande fru Jane Broström, som varit ordförande sedan år 1939, har på grund av en alltför betungande arbetsbörda och svag hälsa undanbett sig återval.

Med en allt uppoffrande energi och beredvillighet har fru Broström tagit en sådan personlig del i de spörsmål, som blivit henne förelagda, och visat ett så levande intresse för var medlem, som väddat om råd eller bistånd, att alla känt sig i henne ha ett verkligt stöd. Hennes sakkunskap, humor och frejdiga mod har kommit henne att nå de bästa resultat även i till synes hopplösa situationer, där det varit fråga om att bereda väg för föreningens medlemmar. Såsom ledamot av allmänna lönenämnden och tillkallad sakkunnig i utredningar har fru Broström gjort och gör alltjämt en ovärderlig insats för de statsanställda kvinnorna.

För allt det intensiva arbete fru Broström nedlagt för föreningen vill styrelsen, som kommer att känna en stor personlig saknad, framföra föreningens tack.

Styrelsen